

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” **XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL**

ONA TILI VA O‘QISH SAVODXONLIGI FANLARINI O‘QITISHDA ELEKTRON RESURLARNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI

Ermatova Gullola Ziyod qizi

Termiz iqtisodiyot va serviz univerteti,

Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

(boshlang‘ich ta’lim) 1-kurs magistranti

Ilmiy rahbar: Turayeva Gulnoza Ergashevna

Pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya. Ushbu maqolada ona tili va o‘qish savodxonligi fanlarini o‘qitishda elektron resurslardan foydalanishning nazariy va metodologik asoslari tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar, xususan, sun‘iy intellekt (AI), ta’lim jarayonini yanada samarali va interfaol qilish imkonini beradi. Ona tili va o‘qish savodxonligi fanlari o‘quvchilarni nafaqat yozma va og‘zaki nutqni rivojlantirish, balki axborotlarni tahlil qilish, tanqidiy fikrlash va kompyuter texnologiyalaridan samarali foydalanishni o‘rgatadi.

Kalit so‘zlar: Ona tili, o‘qish savodxonligi, elektron resurslar, sun‘iy intellekt, metodologik asoslar, interaktiv ta’lim, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF USING ELECTRONIC RESOURCES IN TEACHING NATIVE LANGUAGE AND READING LITERACY

Ermatova Gullola Ziyod qizi

Termiz University of Economics and Service

Master’s student of Theory and Methodology of Education and Upbringing

Primary Education, 1st year

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Scientific supervisor: Turayeva Gulnoza Ergashevna
PhD in Pedagogical Sciences

Abstract. This article analyzes the theoretical and methodological foundations of using electronic resources in teaching native language and reading literacy. Digital technologies, particularly artificial intelligence, create opportunities to make the educational process more effective and interactive. Native language and reading literacy subjects serve not only to develop pupils’ written and oral speech, but also to teach them how to analyze information, think critically, and use computer technologies effectively. Electronic resources help enrich lesson content, organize individual and differentiated learning, strengthen pupils’ interest in reading, and develop their independent learning skills. Artificial intelligence can be used as an auxiliary didactic tool in preparing interactive tasks, creating texts and questions, analyzing pupils’ answers, identifying learning difficulties, and providing methodological support to the teacher.

Keywords: native language, reading literacy, electronic resources, artificial intelligence, methodological foundations, interactive education, learner-centered education.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕКТРОННЫХ РЕСУРСОВ В ПРЕПОДАВАНИИ РОДНОГО ЯЗЫКА И ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ

Эрматова Гуллола Зиёд кизи

Термезский университет экономики и сервиса
магистрант 1-го курса специальности
«Теория и методика образования и воспитания»
направление: начальное образование

Научный руководитель: Тураева Гулноза Эргашевна
доктор философии по педагогическим наукам (PhD)

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

Аннотация. В данной статье анализируются теоретические и методологические основы использования электронных ресурсов в преподавании родного языка и читательской грамотности. Цифровые технологии, в частности искусственный интеллект, создают возможности для повышения эффективности и интерактивности образовательного процесса. Предметы родного языка и читательской грамотности направлены не только на развитие письменной и устной речи учащихся, но и на формирование у них умений анализировать информацию, критически мыслить и эффективно использовать компьютерные технологии. Электронные ресурсы способствуют обогащению содержания урока, организации индивидуального и дифференцированного обучения, повышению интереса учащихся к чтению и развитию навыков самостоятельного обучения. Искусственный интеллект может применяться как вспомогательное дидактическое средство при подготовке интерактивных заданий, создании текстов и вопросов, анализе ответов учащихся, выявлении учебных затруднений и оказании методической поддержки учителю.

Ключевые слова: родной язык, читательская грамотность, электронные ресурсы, искусственный интеллект, методологические основы, интерактивное обучение, личностно-ориентированное обучение.

Kirish. Ona tili va o‘qish savodxonligi fanlari ta’lim tizimining asosiy fanlaridan hisoblanadi. Ushbu fanlar o‘quvchilarda nutqni va o‘qish savodxonligini rivojlantirishga xizmat qiladi, bu esa o‘z navbatida ma’lumotni tushunish, o‘z fikrini aniq ifodalash va axborotlarni to‘g‘ri tahlil qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Zamonaviy ta’limda bu fanlar o‘qituvchining yondashuvi va ishlatadigan materiallariga asoslanadi. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi, xususan, sun’iy intellektning ta’limga kiritilishi bu jarayonni yanada samarali qilish imkoniyatlarini taqdim etmoqda. AI texnologiyalari ona tili va o‘qish savodxonligini o‘rgatishning metodologiyasini yangi bosqichga olib chiqishi mumkin. Elektron resurslar esa ta’lim jarayonini interfaol va o‘quvchiga yo‘naltirilgan qilishga yordam beradi, shu bilan birga sun’iy intellekt bu jarayonda o‘quvchilarning savodxonligini rivojlantirishda yangi usullarni yaratishda qo‘llanilishi mumkin.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL
Ai texnologiyalarini ona tili va o‘qish savodxonligi fanlarida amaliy qo‘llash

Ona tili va o‘qish savodxonligi fanlarida AI texnologiyalarini qo‘llashning amaliy jihatlari quyidagicha bo‘lishi mumkin:

1. **O‘quvchilarni baholash va takliflar.** AI texnologiyalarini o‘quvchilarning nutqiy faoliyatini baholashda qo‘llash mumkin. Sun‘iy intellekt yordamida o‘quvchilarning o‘qish tezligi, talaffuzi va nutqiy aniqligi baholanadi. Bu tizim o‘quvchilarga xatolarni ko‘rsatib, ularni qanday tuzatish bo‘yicha tavsiyalar beradi. Bu usul o‘quvchilarning mustaqil ishlash va o‘z bilimlarini mustahkamlashlariga yordam beradi.
2. **O‘qish va yozish ko‘nikmalarini mustahkamlash.** AI yordamida o‘quvchilarni o‘qish va yozish ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun maxsus mashqlar va interaktiv darsliklar ishlab chiqilishi mumkin. Masalan, o‘quvchilarga o‘qish matnini taqdim etib, ularni matn bo‘yicha savollar bilan tanishtirish, ularni nutqiy faoliyatda ishtirok etishga undash, shuningdek, yozish ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun maqola va qisqa hikoyalar yozishni talab qilish mumkin. Bu o‘quvchilarga o‘z fikrlarini aniq ifodalashni va axborotni to‘g‘ri tahlil qilishni o‘rgatadi.
3. **Ta’limni individual yondashuvga moslashtirish.** AI tizimlari yordamida o‘quvchilarning individual o‘rganish ehtiyojlariga mos materiallar taqdim etiladi. Masalan, ba’zi o‘quvchilar grammatika va imlo bo‘yicha muammolarni hal qilishda qiynalishi mumkin, shuning uchun ularga tegishli mashqlar va ko‘rsatmalar berilishi kerak. Sun‘iy intellekt bu jarayonda o‘quvchining darajasini aniqlab, shaxsiy yondashuvni taqdim etadi.

Metodologiya. Maqola metodologik jihatdan nazariy tahlil, qiyosiy va pedagogik tadqiqot metodlaridan foydalangan holda yozilgan. Tadqiqotda ona tili va o‘qish savodxonligi fanlarida qo‘llanilayotgan elektron resurslar tahlil qilindi. Shuningdek, sun‘iy intellekt yordamida ta’lim jarayonini takomillashtirish va o‘quvchilarni savodxonlikka o‘rgatishning innovatsion metodlari ko‘rib chiqildi. Tadqiqotda quyidagi savollarni o‘rganishga qaratilgan:

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

1. Elektron resurslar ona tili va o‘qish savodxonligi fanlarini o‘qitishda qanday metodologik imkoniyatlar yaratadi?
2. Sun’iy intellekt yordamida ona tili va o‘qish savodxonligi darslarining samaradorligini qanday oshirish mumkin?
3. AI texnologiyalarining o‘qish va nutq savodxonligini rivojlantirishdagi roli qanday?

Natijalar

Ona tili va o‘qish savodxonligi fanlarini o‘qitishda elektron resurslardan foydalanishning bir qator ijobiy natijalari mavjud. Elektron resurslar o‘quvchilarga quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

1. **Shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim.** AI texnologiyalari yordamida har bir o‘quvchining o‘rganish darajasi va tezligi aniqlanadi va dars materiallari shaxsiylashtiriladi. Bu o‘quvchining individual ehtiyojlariga mos keladigan materiallarni taqdim etadi va shaxsiy rivojlanishni qo‘llab-quvvatlaydi.
2. **Interfaol va turli formatdagi materiallar.** Raqamli texnologiyalar yordamida o‘quvchilar uchun turli xil o‘quv materiallarini yaratish mumkin, masalan, interaktiv darsliklar, video va audio materiallar, multimediali taqdimotlar va interaktiv simulyatsiyalar. Bu o‘quvchilarning qiziqishini oshiradi va mavzuni yaxshiroq tushunishga yordam beradi.
3. **Baholash va fikr bildirish.** Elektron resurslar yordamida o‘quvchilarni baholash tizimi avtomatlashtirilgan bo‘lib, ular tezkor fikr bildirish va o‘z bilimlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Sun’iy intellekt yordamida baholashda ob’ektivlikni ta’minlash va natijalarni tezda olish mumkin.
4. **Savodxonlik va nutqni rivojlantirish.** Sun’iy intellekt yordamida o‘quvchilarning o‘qish va yozish ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun shaxsiylashtirilgan mashqlar va testlar yaratish mumkin. AI texnologiyalari o‘quvchilarga o‘z qiyinchiliklarini aniqlash va ularga moslashtirilgan yordamni olish imkonini beradi.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

5. **Resurslarga tezkor kirish va yangilanish.** Raqamli resurslar o‘quvchilarga turli manbalarga tezda kirish imkonini beradi. Bu esa darslarni o‘z vaqtida va o‘quvchilarning zamonaviy talablariga mos ravishda yangilashni osonlashtiradi.

Muhokama

Ona tili va o‘qish savodxonligini o‘qitishda elektron resurslar va sun’iy intellektni qo‘llash bir qator afzalliklarga ega bo‘lishi mumkin, ammo ba’zi xavflar ham mavjud. Bularning eng muhimi — sun’iy intellektning o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini susaytirishi xavfi. Agar o‘quvchilar faqat sun’iy intellektning javoblariga tayansalar, bu ularning nutq va o‘qish savodxonligi ko‘nikmalarini rivojlantirishga to‘sqinlik qilishi mumkin. Shu sababli, sun’iy intellekt yordamida darsni tashkil etishdan oldin, o‘qituvchining pedagogik nazorati va izohlari muhim ahamiyatga ega.

Ikkinchi xavf — axloqiy muammolar. Sun’iy intellektdan foydalanish axborotlarni tahlil qilishda noaniqliklar, noto‘g‘ri javoblar va o‘qituvchining yo‘nalishini noto‘g‘ri belgilashga olib kelishi mumkin. Shuning uchun sun’iy intellektni ishlatishda ehtiyotkorlik bilan yondashish zarur.

Xulosa

Ona tili va o‘qish savodxonligi fanlarini o‘qitishda elektron resurslar va sun’iy intellektdan foydalanish zamonaviy ta’lim jarayonini yanada samarali va interfaol qilish imkoniyatini beradi. Bu yondashuv o‘quvchilarda nutqni aniq ifodalash, axborotni tahlil qilish va savodxonlik ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, sun’iy intellekt yordamida darslarni shaxsiylashtirish, individual yondashuv va interaktivlikni oshirish mumkin. Biroq, sun’iy intellektni ta’limda qo‘llashda ehtiyotkorlik zarur, chunki noto‘g‘ri foydalanish o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini susaytirishi va axloqiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Sun’iy intellektni yordamchi vosita sifatida ishlatish va o‘qituvchining pedagogik nazoratini saqlab qolish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 6-iyuldagi 422-son qarori.
“Tarbiya fanining amalga oshirilishini belgilash to‘g‘risida”.
2. UNESCO. *Artificial Intelligence in Education: Guidance for Policy-makers*. 2021.
3. OECD. *Trends Shaping Education 2025*. OECD Publishing, 2025.
4. OECD. *Artificial Intelligence and Education and Skills*. OECD Publishing, 2024.